

Møte om gitte vindkraftkonsesjoner
Olje- og Energidepartementet
16.01.20

NJFF, DNT, NOF og
Naturvernforbundet

Eldar Berli, generalsekretær, NJFF
Siri Parmann, fagsjef, NJFF
Nicolas Rodriguez, DNT
Simen Rommetveit Halvorsen, DNT
Maren Esmark, generalsekretær, Naturvernforbundet
Hanna Nyborg Støstad, rådgiver, Naturvernforbundet
Martin Eggen, naturvernrådgiver, NOF

- NJFF, DNT og Naturvernforbundet ba om møte i brev 28. juni 2019. I brevet ber vi om gjennomgang av miljøfaglig grunnlag for gitte vindkraftkonsesjoner, og at det må kunne føre til at gitte konsesjoner trekkes tilbake eller at det får følger for søknader om utsatt igangsettelsesfrist.

Tildelte vindkraftkonsesjoner

Energimeldingen 2016: «Urealiserte vindkraftkonsesjoner båndlegger areal i kommunene. Det kan stå i veien for annen lønnsom samfunnsutvikling, og vil i en del tilfeller kunne bidra til at lokale konflikter opprettholdes.

Dersom det har gått mange år, kan det også ha oppstått endrede forhold som gjør det nødvendig med nye eller oppdaterte utredninger og eventuelt ny konsesjonsbehandling. Det er derfor ønskelig å begrense videreføringen av konsesjoner som er gitt der det ikke er utsikter til å få realisert prosjektet innenfor en rimelig tidshorisont».

Oppdragsbrev fra Olje- og energidepartementet til NVE, 9.2.2017: «Departementet vil på et senere tidspunkt ta stilling til om rammen skal legges til grunn for vurderinger av hvilke ikke-realiserte konsesjoner som bør videreføres og i spørsmålet om tidlig avslag, jf. energimeldingen kap. 15.3.1 og 15.4.1».

Tidligere olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg, 25.11.2019, «Vindkraft på land – hva nå?»: «Det vi også ser: er et behov for å gå gjennom konsesjonssystemet opp mot energilovgivningen. Vi vil blant annet vurdere hvordan vi bedre kan håndtere natur- og miljøhensyn»

og «Jeg vet at mange er opptatt med hva som skjer med konsesjoner som allerede er gitt. De er gitt innenfor gjeldende lover og regler, og det er en viktig del av samfunnet vårt, at konsesjoner som er gitt ikke kan trekkes tilbake, så lenge vilkårene er oppfylt».

Brev til departementet fra organisasjonene, 28. juni 2019

- **Bekymringsmelding:** Vindkraftkonsesjoner er tildelt der det miljøfaglige grunnlaget i ettertid viser seg å være mangelfullt.
- Vi ber om at det foretas nye og langt mer omfattende biologiske kartlegginger i alle vindkraftverk som er i søknadsprosess eller hvor det er gitt konsesjon, og der utbygging enda ikke har startet.
- Konsekvenser for friluftsliv, inkludert jakt og fiske bør også kartfestes og synliggjøres i langt større grad.
- Resultatene og de oppdaterte kartleggingene må vektlegges i arbeidet med miljø, transport og arealplaner (MTA) i utbyggingssaker.
- Det må gjøres vurderinger av om ny informasjon er så avgjørende at også konsesjonen og vilkårene som er satt, bør oppdateres og gis en ny vurdering.

Underrapportering i energisaker

Dramatisk underrapportering i mange vannkraftsaker

- «Etterundersøkelser av flora og naturtyper i elver med planlagt småkraftutbygging» (NVE-rapport 102 - 2015) viste omfattende underrapportering på naturverdier. I hele 14 av 20 miljøutredninger ble det påvist grove avvik.
- I en rapport fra 2015 til KLD kommer Miljødirektoratet mener også at det har vært dårlig kvalitet på meldingene.
- «Det er svært mangelfullt dokumentert hvordan miljøhensyn faktisk er vektlagt i NVEs prioriteringsrunder». Og videre «vanskelig å se noen gjennomgående konsistens i når konsekvenser for miljøverdier har betydning for konsesjonsspørsmålet eller ikke».

I vindkraft:

- Tidsbruken på feltarbeid for biologisk kartlegging har i flere prosjekter vært oppsiktsvekkende kort
- Kartlegging har delvis foregått i et svært smalt tidsvindu gjennom året
- Vurderinger av sumvirkninger gjøres kun innenfor hvert enkelt avgrensede prosjekt
- Kunnskapen og kartfestingen av friluftslivet og viktige friluftsområder er de fleste steder svært mangelfull
- Den faglige metoden for vurdering av faktisk samlet belastning er ikke etablert.

Hubro i Sørmarkfjellet – finnes den der?

- Hubro er ikke nevnt i konsekvensutredningen fra 2006. Dokumentert svært lite tidsbruk i felt
- Bakgrunn for vedtak fra NVE om planendring i 2015: «Etter NVEs vurdering vil reproduksjonen til hubroen ikke påvirkes av tiltaket.»

Da OED stadfestet konsesjonen til Sørmarksfjellet i 2016 la man blant annet følgende til grunn:

- "Det er ikke tilstrekkelig holdepunkt for å si at hubroen hekker i planområdet".
- "Departementet mener at kollisjonsfaren på Sørmarkfjellet for hubro er begrenset".
- "Departementet finner ikke holdepunkt for at eventuell forekomst av hubro vil forsvinne".
- "Etter departementets oppfatning er ikke de negative effektene av vindkraftverket av et slikt omfang at det kommer i strid med naturmangfoldloven § 5."

Problemer ved prosessen

1. Utredningene har vært av dårlig kvalitet, men likevel gitt grunnlag for konsesjon
2. Hubro ble hverken inkludert eller kartlagt i søknadsprosessen
3. Inngrepsfri natur og samlet belastning er ikke hensyntatt
4. Både underveis og i ettertid har det vært **svært** vanskelig å få oversikt over hva som har blitt gjort av utredninger, hva som ble funnet i utredningene, og hvilke beslutninger som har blitt tatt på bakgrunn av disse.
5. Hubro oppdaget etter at anleggsarbeidene var igangsatt, men blir ikke hensyntatt.

Hubro (sterkt truet, cirka 650 par)
Samlet belastning
Ukjente konsekvenser for hubrobestanden ved de
100 konsesjonsgitte vindkraftverkene

- Flere av hubroens viktigste byttedyr er særlig utsatt for kollisjoner og/eller fortregelse ved etablering av vindkraft (vadere, ender, hønsefugl). Det er derfor grunn til å tro at en vindkraftverk kan presse ut et hubropar, og i hvert fall føre til utsatt kollisjonsfare og nedsatt hekkesuksess, selv ved en viss avstand til hekkeplassen (1 km)
- En art som allerede sliter, tross handlingsplan.
- Behovet for jaktterreng kan tidvis være over 60 km² (opptil 115)
- 35 turbindrepte hubro i Europa.

Havsul 1 for i Sandøy og Aukra i Møre og Romsdal

Det er søkt om utsatt frist for igangsettelse for igangsettelse av vindkraftverket. Konsesjon 2009.

- Det aktuelle Konsesjonsområdet vil berøre fuglefjellet **Runde ramsarsite nr. 2164** gjennom å beslaglegge et sentralt næringssøksområde for denne kolonien, og som ett av de viktigste beiteområder for sjøender og sjøfugl utenfor hekketid og særlig viktig for **Harøya våtmarkssystem ramsarsite nr. 806**. (NML §49)
- Dessuten i en viktig trekkleie for sjøfugler og våtmarksfugler.
- NOFs faglige innvendinger ikke realitetsbehandlet av NVE. Kollisjonsaspektet og vindkraftverket som dødelighetsfaktor er ikke nevnt som potensielt problem.

Andmyran vindkraftverk, Andøya i Nordland

NVE har gitt forlenget frist for igangsettelse, noe NOF har påklaget. Man ønsker også å endre de tekniske konstruksjonene. 26 turbiner, utbyggingsplaner endret siden konsesjon. Endelig konsesjon 2010.

- Umiddelbar nærhet til Ramsarområdet **Skogvoll** ramsarsite nr. 1195 (cirka 2 km), og vil bl.a. utgjøre en barriere under næringstrekk for det betydelige antallet tyvjo og smålom som hekker i reservatet og i selve planområdet. (NML § 49)
- Myrlandskapet på Andøya er unikt i global sammenheng uten tvil kvalifisere for betydelig større område enn Skogvoll naturreservat som nytt Emerald Network-område. Dette inkluderer planområdet for Andmyran vindkraftverk.
- Foreslått vernet av FM NO i 2019 (supplerende vern)
- 15-30 000 tonn CO₂. Norges største sammenhengende dypmyr

Skorveheia, Flekkefjord
Endring av anlegg og utsatt igangsettelsesfrist,
godkjenning av MTA. Fikk endelig konsesjon 2015.

- Påvist minst én hekkelokalitet for hubro (sterkt truet, EN) i planområdet. *Med grunnlag i bestandsanslaget for fylket vil det ene territoriet ved Skorveheia utgjøre fra 2 – 10 % av fylkets hekkebestand av hubro.*
- Omfattende rovfugltrekk, kun begrensede tellinger, først og fremst ifm. MTA-plan. Omfattende tellinger gjennom ti 1 km. SV for planområdet.
- Umiddelbar nærhet til Flekkefjord landskapsvernområdetm 430 meter(NML § 49)

Haram vindkraftverk, Haram i Møre og Romsdal

Søkt om forlengelse av igangsettelsesfrist og endrete tekniske konstruksjoner. Endelig konsesjon 2009.

- Ligger midt i en av Norges viktigste trekkleder for fugl, og er omsluttet av verneområder. For Haram vindkraftverk er det aktuelle konsesjonsområdet fysisk omsluttet av Emerald Network-områder på tre av fire sider.
- Ikke vært vurdert etter NML § 49 etter at loven ble satt i verk i 2009.
- Grensejustering av naturreservat slik at sentrale fugleforekomster har havnet utenfor det formelle vernet. Gjort for å hindre formalkonflikter med planområdet.
- Bagatellisering av kjent kunnskap om fuglelivet, inkl. hubro (50 år med undersøkelser)

Bremangerlandet vindkraftverk

- Fleksibilitet? En forvaltningspraksis som gir en økt grad av fleksibilitet i etterbehandlingen av tildelt konsesjon, må også ta ansvar for at rettssikkerheten til de allmenne interessene er sikret en rettferdig behandling.
- I energimeldingen 2016, avsnitt 15.3.1, blir det skrevet: «Dersom det har gått mange år, kan det også ha oppstått endrede forhold som gjør det nødvendig med nye eller oppdaterte utredninger og eventuelt ny konsesjonsbehandling».
- I saken om Bremangerlandet mener vi at det foreligger endrede forhold som gjør det nødvendig med nye utredninger og ny konsesjonsbehandling.
- Det foreligger nå en søknad om konsesjonsendringer som avviker fra de rammer som opprinnelig er gitt for Bremangerlandet vindkraftverk.
- Frå 26 mindre vindturbinar til større 18 vindturbinar.
- Auke i MW per vindturbin; 3 MW til 4,8 MW.
- Auke i rotordiameter. 101 meter – 133 meter.
- Auke i turbinhøgde. 130,5 meter – 149,5 meter.
- Auke i MW totalt for anlegget. 80 MW => 86,4 MW.

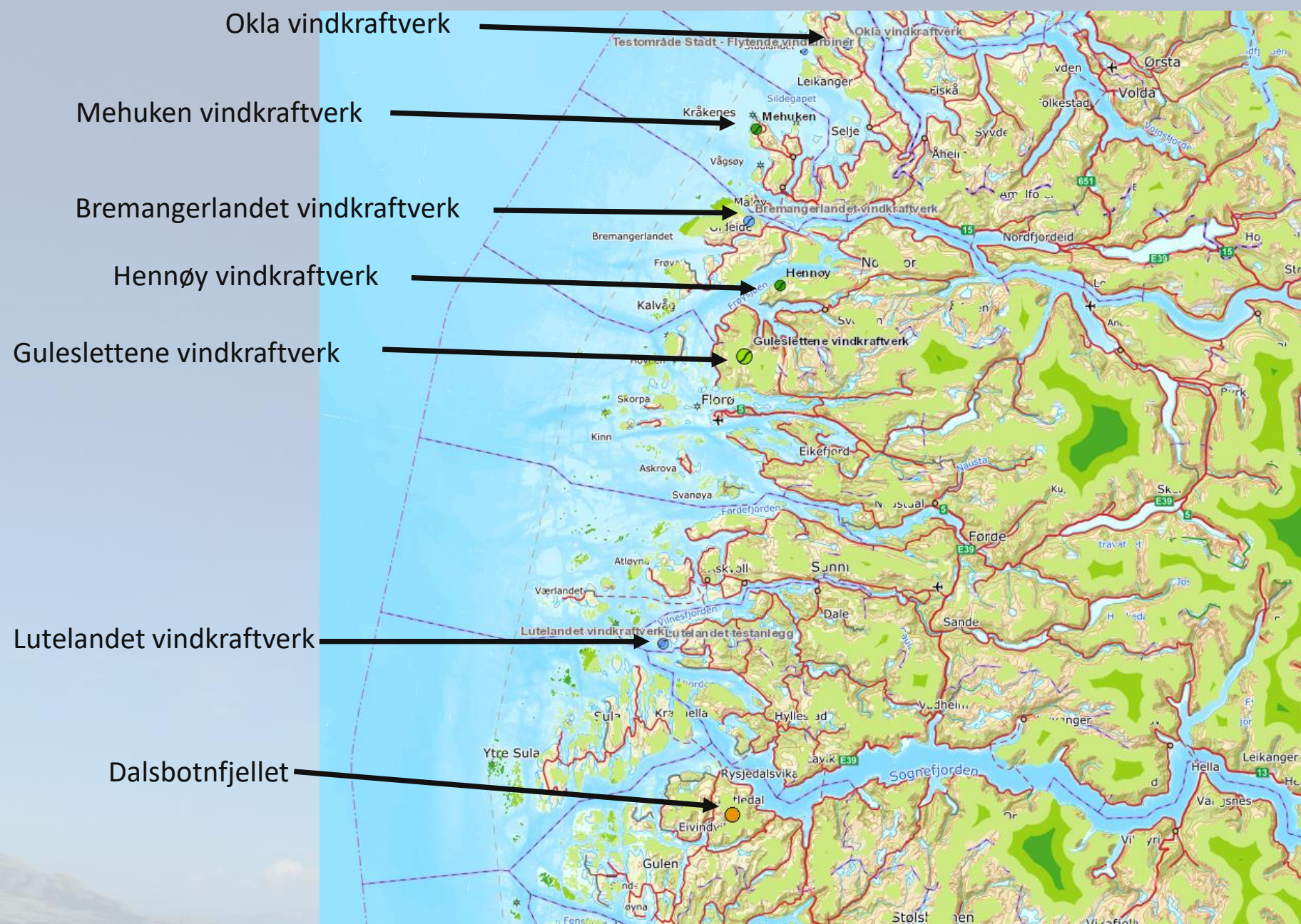
Bremangerlandet vindkraftverk (ii)

1. Vi mener at det foreligger ny beslutningsrelevant kunnskap om forhold av vesentlig betydning
2. Det foreligger ny vesentlig kunnskap i saken som ikke var en del av det faktum som OED baserte sin avgjørelse på 6.6.2017.
3. På grunnlag av ny beslutningsrelevant informasjon i saken er det behov for en ny reell vurdering av fordeler og ulemper ved prosjektet.
4. Ny konsesjonsvurdering av prosjektet, og en gjennomgang av det miljøfaglige grunnlaget for tildeling av konsesjonen.
5. Subsidiært; a) vurdering av om det foreligger grunnlag for fastsetting av nye vilkår, jf. energiloven § 10-4. b) Eller om det foreligger «tungtveiende allmenne hensyn», jf. energiloven § 10-3 fjerde avsnitt.

Bremangerlandet vindkraftverk (iii)

Med hensyn til de nasjonale verdiene i området forventer vi at det stilles krav om ytterligere utredninger for å sammenstille ny kunnskap som berører konsesjonen for Bremangerlandet vindkraftverk og de samlede virkninger av vindkraftanlegget inkludert ny kraftlinje.

- Turstien til Vetvika.
- Støyregelverket.
- Hensynet til begrensninger allemannsrette, jf. friluftsløven § 22.
- Hensynet til prosessen med «Supplerende vern»
- Nasjonale og regionale landskapsverdier.
- Kunnskapsgrunnlag NR: ««Området fra Bremangerlandet til Sula er et naturgeografisk særegent landskap, preget av næringskyst. Dette er eneste eksempel på denne landskapstypen i Sør-Norge».
- «Sammenhengende naturområder med urørt preg». «Store deler av kyststripen i dette området har bosetning, og helt urørte område langt fra tekniske inngrep finnes bare lengst nordvest på Bremangerlandet, på Skorpa og heilt vest på Sula» (Mdir).
- Samanfall med verdier for landskap, naturmangfold, friluftsliv, og reiseliv.
- Vi viser til at det foreligger nye empiriske data og kunnskap om fugletrekket i dette området som er dokumentert i rapporten Stokke, May, Hamre et al. (2018) «Kartlegging av fugletrekket over Bremangerlandet: Undersøkelse ved det planlagte Bremangerlandet vindkraftverk» (NINA, rapport 1585) og i oppfølgende tilleggsnotat 2. september 2019.
- «stor verdi for en høgfjellsprega fuglefauna i oseanisk sone».
- Ikke tatt tilstrekkelig hensyn til trekkrutene for fugl i de konsesjonsavgjørelser som er foretatt langs kysten av Sogn- og Fjordane. Det foreligger mangelfull vurdering av samlede virkninger for en vesentlig økosystemkomponent.
- Mdir. Kunnskapsgrunnlag: «vindkraftutbygging ikke bør tillates når utbygging i artens leveområder vil ha avgjørende betydning for artens bestandsutvikling, for viktige økologiske funksjonsområder eller sentrale knutepunkt for fugletrekk»
- Vi mener derfor at det heller ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til naturmangfoldloven §§ 4 og 5, som setter forvaltningsmål for naturtyper og økosystem, og forvaltningsmål for arter.

Oppsummering

- Utsette igangsetting av konsesjoner for vindkraftanlegg der bygging enda ikke er påbegynt.
- Myndighetene må så fort som mulig foreta en gjennomgang av det miljøfaglige grunnlaget for gitte vindkraftkonsesjoner, herunder også gjennomføre nye, bedre og mer omfattende biologiske kartlegginger som faktisk fanger opp naturverdiene.
- Kunnskapsbasert forvaltning: Der det foreligger nye opplysninger av vesentlig betydning må det gjennomføres en omgjøring eller ny konsesjonsbehandling, eller konsesjonen trekkes tilbake.
- Kunnskapen vi har om hvordan konsesjonssystemet har blitt praktisert må få følger for utformingen av et nytt konsesjonssystem